

EL MAR AL COR

UNA HISTÒRIA DE PESCADORS

UNA REFLEXIÓ I ALGUNES NOTES, LLEUGERES I RÀPIDES, AL MÓN DELS PESCADORS A ROSES

Pot semblar massa recurrent referir-se, una vegada més, al món de la pesca i els pescadors en el context local de Roses. A hores d'ara se n'han escrit manta pàgines que analitzen aquest àmbit professional i social des de multitud de punts de vista, ja sigui històric, antropològic, econòmic, tecnològic com, finalment, social. I, tanmateix, sempre fa l'efecte que se'n pot dir alguna cosa més, que s'hi pot afegir quelcom que encara no s'havia explicat: el mar és tan ric que sempre ofereix una volta de cargol més; les relacions de tot ordre que s'hi esdevenen són tan complexes que ara i adés es poden abordar d'una nova manera. Aparentment inabastable, a redós del mar s'han establert històricament les relacions més transcendents per a l'esdevenir de Roses. Tanmateix, aquesta centralitat social i econòmica, fins a dates ben recents, no ha tingut el capteniment necessari per part dels diversos especialistes. Però, a més, les relacions marítimes, començant per les més properes com són les pescadores, han estat el germen d'un intens fluxe d'idees i pensaments nous i diferents, d'allò que ha fet avançar les societats que han sabut rebre i assumir els canvis provinents de les seves ribes.

Sigui com sigui, la qüestió que hom voldria tractar, més enllà de l'anàlisi científic pur i dur, és el rol que els pescadors —i, inevitablement, les seves famílies— han desenvolupat en la configuració social de Roses, és a dir, es pot entendre Roses sense els pescadors? Al capdavall, Roses s'ha amarat sempre de la discreta presència del col·lectiu pescador, que li ha imprès caràcter i vida. No hauria de sorprendre a ningú la necessitat de retrocedir molts segles enrere per trobar uns primers, però molt significatius indicis, de la centralitat dels pescadors en, per exemple, l'organització dels sistemes de treball local a través de les ordinacions de pesca que la comunitat es dotà. Encara per estudiar a fons, aquests documents d'arxiu permeten d'albirar la maduresa del col·lectiu pescador ja als segles XIII, XIV i XV. De fet, simplement es tracta de la lògica conseqüència del pes demogràfic que els pescadors i les seves famílies han tingut històricament sobre el total de la

---

població local. Només un parell d'apunts: durant el primer terç de segle XVII, la presència de pescadors en el Consell de la Universitat de Roses –allò que actualment anomenariem ajuntament– arribà fins al 40%, als quals caldria afegir, encara, totes les altres professions relacionades amb el mar, com comerciants, negociants i professions que en depenien, com els barrillers, saladors o hamers (aquell que feia hams, com és el cas de Simeó Pujol, a mitjans de segle XVI). Un segon exemple: l'any 1946 les autoritats locals no dubtaven a quantificar en un 70% la població que es dedicava a les activitats pesqueres i, encara, durant la dècada de 1950 un 42% de la població activa s'hi dedicava. I, si hom trobar pescadors a cada casa, la seva petja econòmica no era menys negligible. El port de Roses, durant els anys 1940, comerciava més de 3 milions de quilograms de peix, amb un valor de 7 milions de pessetes, una xifra que el situava en el segon lloc del rànquing català. Nogensmenys, la *Reseña Estadística de la Provincia de Gerona*, de 1959, descrivia amb encert Roses com una "Típica villa de pescadores, primer núcleo pesquero de la costa".

Ara bé, més enllà de les magnituds o potser a causa d'elles, els pescadors han configurat la vida quotidiana de la població, des del periple anual de les festes tradicionals, inevitablement relacionades amb el cicle pesquer, fins a l'organització de les principals institucions cíviques de Roses, com la Confraria i el Pòsit de Pescadors. Fins i tot, algunes associacions de lleure i socors mutus dugueren l'empremta de naixement del poble, com La Pescadora, a principi de segle XX. Però, també, la seva sòlida presència ha deixat arrel en la dansa (el Ball de Nyacres o el Ball de Platja de Roses), la literatura o en l'arquitectura de la població, per exemple. Així, el *Plan Nacional de mejoramiento de la vivienda en los poblados de pescadores* (1946) informa que al barri de La Punta vivien 160 patrons i 140 pescadors, mentre que al de Roses ho feien 40 patrons i 20 mariners. En total, doncs, hom comptabilitzava 360 cases de pescadors que foren degudament analitzades i estudiades per conèixer millor com vivien les famílies de pescadors a Roses. S'hi detallaven la configuració bàsica de l'habitatge, la seva estructuració interna, l'ús detallat de cada estança, les seves superfícies, els elements decoratius i/o ornamentals i la seva situació dins la

---

trama urbana. És evident, doncs, que sense el col·lectiu pescador Roses no seria el mateix. Potser, ni existiria. El seu paper a la vida del poble és el de la centralitat, però també el del manteniment d'una identitat a través del temps.

Tot plegat, en definitiva, ha conformat un ric microcosmos patrimonial que, a l'albada d'un nou segle, ha desembocat en la necessitat de recuperar, protegir i divulgar tot aquest llegat secular que conforma una bona part de l'essència del poble. Sense el llegat del món del pescador no es pot entendre Roses, que és el mateix que dir que no es poden entendre moltes de les coses que es fan i com es fan a Roses.

Magda Casamitjana i Aguilá
Alcaldeessa de Roses

Ajuntament de Roses

www.roses.cat